

LBRIS

We know
books

Hanya Yanagihara a publicat trei romane, *Oamenii din copaci* (*The People in the Trees*, 2013), *O viață mărunță* (*A Little Life*, 2015) și *To Paradise* (2022). Locuiește în New York.

**HANYA
YANAGIHARA**

**O VIATĂ
,
MĂRUNTĂ**

Traducere din limba engleză
ADRIANA BĂDESCU

LITERA
București

CUPRINS

Partea întâi. Lispenard Street.....	7
Partea a doua. Post-omul.....	85
Partea a treia. Deșertăciuni.....	209
Partea a patra. Axioma egalității.....	277
Partea a cincea. Anii fericiți.....	413
Partea a șasea. Dragă tovarășe.....	611
Partea a șaptea. Lispenard Street.....	681
Mulțumiri.....	699

În al unsprezecelea apartament pe care îl vizitară nu era decât un singur dulap, dar exista o ușă glisantă din sticlă ce dădea spre un mic balcon, de unde văzu un bărbat șezând vizavi, afară, doar în tricou și pantaloni scurți deși era octombrie, fumând. Willem ridică o mână să-l salute, dar omul nu-i răspunse.

În dormitor, Jude trăgea de ușa pliantă a dulapului, închizând-o și deschizând-o, când intră Willem.

– Există un singur dulap, spuse el.

– Nu-i nimic, răspunse Willem. Eu oricum n-am nimic de pus înăuntru.

– Nici eu.

Și își zâmbiră. Reprezentanta administrației clădirii intră după ei.

– Îl luăm, îi spuse Jude.

Dar, întorși în biroul ei, descoperiră că totuși nu puteau închiria apartamentul.

– De ce nu? o întrebă Jude.

– Nu câștigați suficient pentru a acoperi chiria pe șase luni și nu aveți nimic economisit, răspunse agenta pe un ton devenit brusc sec.

Le analizase bonitatea și conturile bancare și își dăduse seama într-un târziu că era ceva în neregulă în faptul că doi bărbați de douăzeci și ceva de ani care nu formau un cuplu încercau totuși să închirieze un apartament cu un singur dormitor într-o porțiune anostă (deși scumpă) de pe Twenty-fifth Street.

– Aveți pe cineva care poate semna ca girant? Un șef? Părinți?

– Părinții noștri au murit, răspunse Willem în grabă.

Agenta oftă.

– Atunci vă sugerez să mai coborâți nivelul așteptărilor. Nici un administrator al unei clădiri bine îngrijite nu va închiria unor candidați cu profilul vostru financiar.

Și cu asta se ridică, luând un aer definitiv și privind insistent către ușă. Dar, când le povestiră lui JB și Malcolm, Willem și Jude transformară totul într-o comedie: podeaua apartamentului deveni tatuată cu excremente de șoarece, bărbatul de vizavi aproape că se afișase gol, iar agenta se supăraseră fiindcă flirtase cu Willem și el nu-i răspunsese.

–Și, la urma urmei, cine și-ar dori să locuiască la intersecția dintre Twenty-fifth și Second? întrebă JB.

Se aflau la Pho Viet Huong în Chinatown, unde se întâlneau să mănânce împreună de două ori pe lună. Nu era un local foarte bun – supra *pho*¹ avea un bizar gust dulceag, sucul de limete era cam săpunos și cel puțin unul dintre ei se simțea rău de fiecare dată după masă –, dar continuau să vină aici, atât din obișnuință, cât și din necesitate. Puteau să ia un castron de supă sau un sendviș cu cinci dolari ori un fel principal de opt sau zece dolari, dar mult mai mare, așa că puteau păstra jumătate din el pentru a doua zi sau pentru o gustare de seară mai târziu. Malcolm era singurul care nu-și termina mâncarea și nici nu păstra cealaltă jumătate, iar când sfârșea, împingea farfuria în mijlocul mesei pentru ca Willem și JB – mereu flămânzi – să poată înfuleca restul.

–Sigur că *nu vrem* să locuim la intersecția dintre Twenty-fifth și Second, JB, spuse Willem cu răbdare în glas, însă nu prea avem de ales. Suntem lefteri, ai uitat?

–Nu înțeleg de ce nu rămâneți fiecare acolo unde stă acum, replică Malcolm, care începuse să-și plimbe prin farfurie ciupercile cu tofu – întotdeauna comanda același fel, ciuperci și tofu sotat în sos brun dulce –, în vreme ce Willem și JB se uitau la ele.

–Păi, nu pot eu, nu știi? răspuse Willem. Îi explicase chestia asta probabil de vreo zece ori în ultimele trei luni. Se mută iubitul lui Merritt, așa că trebuie să plec.

–Dar de ce trebuie să pleci *tu*?

–Fiindcă actul de închiriere e pe numele lui Merritt, Malcolm! interveni JB.

–A! făcu Malcolm și rămase tăcut. Uita deseori ceea ce el considera a fi detalii nesemnificative și nu părea să-i pese când ceilalți erau iritați din cauza asta. Așa e, adăugă și împinse ciupercile în mijlocul mesei. Dar tu, Jude...

–Nu pot să stau la tine pentru totdeauna, Malcolm. Părinții tăi o să mă ucidă la un moment dat.

–Părinții mei țin la tine.

–Drăguț din partea ta să spui asta. Dar n-o să mai țină dacă nu mă mut, și încă foarte curând.

Malcolm era singurul dintre ei care mai locuia în casa părinților. JB spunea adesea că și el ar fi făcut la fel dacă ai lui ar fi avut casa aceea. Nu că reședința familiei lui Malcolm ar fi fost ceva deosebit – de fapt, era o clădire șubredă și prost întreținută, iar Willem se alesese la un moment dat cu o țepă în mână doar fiindcă își trecuse palma peste balustrada scării –, era însă mare: un veritabil conac în Upper East Side. Sora lui Malcolm, Flora, care era cu trei ani mai mare decât el, se mutase recent din apartamentul de la subsol, iar Jude îi luase locul ca o soluție pe termen scurt; în cele din urmă, părinții lui Malcolm aveau să-și vrea însă apartamentul înapoi ca să-l transforme în birouri pentru agenția literară a mamei lui, așa că Jude (căruia oricum șirul de trepte până jos i se părea prea dificil de abordat) trebuia să-și caute o locuință proprie.

Și era firesc să vrea să stea împreună cu Willem; fuseseră colegi de apartament pe toată durata colegiului. În anul întâi, împărțiseră toți patru un spațiu care consta într-o încăpere din cărămizi prefabricate, în care își pusese birourile, scaunele și o canapea adusă de mătușile lui JB cu un camion, și o a doua cameră, mult mai mică, în care așezaseră două rânduri de paturi suprapuse. Această a doua cameră era atât de îngustă, încât, din paturile de jos, dacă întindeau brațele, Malcolm și Jude se puteau prinde de mână. Malcolm și JB împărțiseră două dintre paturi, iar Jude și Willem, pe celelalte două.

„Negri versus albi“, obișnuia JB să spună.

„Jude nu e alb“, răspundea Willem.

„Iar eu nu-s negru“, adăuga Malcolm, mai mult ca să-l enerveze pe JB decât fiindcă asta credea cu adevărat.

–Ei bine, spuse JB acum, trăgând farfuria cu ciuperci spre el cu dinții furculiței, aș zice că ați putea sta amândoi cu mine, dar nu cred că v-ar plăcea.

Locuia într-o mansardă vastă și murdară din Mica Italie, plină de coridoare ciudate care duceau spre fundături nefolosite, de forme bizare, și spre încăperi nefinisate, cu rigipsul lăsat neterminat, aparținând unei alte persoane pe care o știau din colegiu. Ezra era artist – un artist jalnic, dar căruia nici nu-i trebuia să fie bun fiindcă, așa cum le amintea JB mereu, n-avea să fie silit să muncească niciodată în viața lui. Și nu numai *el*; nici copiii copiilor copiilor lui n-aveau să fie: puteau să facă generație după generație, artă proastă, fără valoare și nevandabilă, și tot aveau să poată cumpăra după placul inimii cele mai scumpe materiale și cele mai

¹ Supă tradițională vietnameză, din carne de pui sau de vită cu tăieței de orez (n.tr.)

scumpe mansarde mari, impracticabile, din centrul Manhattanului, pe care să le umple cu deciziile lor arhitecturale greșite, iar când se săturau de viața de artist – așa cum JB era convins că lui Ezra avea să i se întâmple în cele din urmă –, tot ce ar fi trebuit să facă era să-i sune pe administratorii fondului și să primească un purcoi de bani, o sumă la care ei patru (mă rog, poate nu și Malcolm) nici nu puteau visa. Între timp însă, Ezra era o persoană utilă, nu doar fiindcă îi lăsa pe JB și pe câțiva dintre ceilalți prieteni ai lui din liceu să stea la el în apartament – tot timpul erau patru sau cinci persoane care-și făceau culcușul prin diverse colțuri ale mansardei –, ci fiindcă era un tip vesel și generos din fire și îi plăcea să dea petreceri exagerate, unde aveai la dispoziție, gratis, cantități copioase de mâncare, droguri și băutură.

– Stai așa! spuse JB lăsând bețișoarele din mână. Tocmai mi-am dat seama: o tipă de la revistă închiriază ceva în numele mătușii ei. Chiar la margine în Chinatown.

– Cât costă? întrebă Willem.

– Probabil mai nimic – nici măcar nu știa cât să ceară. Și vrea o persoană cunoscută.

– Crezi că ai putea să pui tu o vorbă bună?

– Și mai bine: o să vă prezint. Puteți trece mâine pe la mine pe la birou? Jude oftă.

– Eu n-o să pot pleca.

Și privi spre Willem.

– Nici o problemă, pot eu. La ce oră?

– Pe la prânz, cred. La unu?

– O să fiu acolo.

Lui Willem îi era încă foame, dar îl lăsa pe JB să mănânce restul de ciuperci. Mai așteptară apoi o vreme; uneori Malcolm comanda înghețată de jackfruit¹ – singurul preparat din meniu care era întotdeauna gustos –, lua două înghițituri și se oprea, iar el și JB mâncau restul. Dar de data asta nu comandă nimic, așa că cerură nota, ca s-o studieze și să împartă suma până la ultimul cent.

A doua zi, Willem se întâlni cu JB la biroul acestuia. JB lucra ca recepționar la o revistă mică, dar influentă din SoHo, care analiza scena artistică din zona centrală a orașului. Pentru el era un post strategic; așa cum îi explicase într-o seară lui Willem, planul lui era să se împrietenească,

în timp, cu unul dintre redactorii de acolo și să-l convingă să scrie despre el în revistă. Estimase că avea nevoie de vreo șase luni pentru asta, ceea ce însemna că îi rămăseseră trei de așteptat.

La serviciu, JB afișa tot timpul o expresie de ușoară uimire, ca și cum nu i-ar fi venit să creadă nici că muncea cu adevărat, nici că nimeni nu-i recunoscuse încă geniul aparte. Nu era un recepționar prea bun. Deși telefoanele sunau aproape continuu, rareori ridica vreun receptor; când voiau să ia legătura cu el (semnalul la mobil era slab în clădire), ceilalți trei trebuiau să urmeze un cod special: sunau de două ori, închideau și sunau iar. Însă, chiar și așa, uneori el tot nu răspundea – mâinile îi erau ocupate pe sub birou, pieptănând și împletind șuvițe de păr dintr-un sac de plastic pe care-l ținea la picioare.

JB trecea, așa cum spunea el însuși, printr-o „fază de păr“. Nu demult hotărâse să ia o pauză de la pictură și să facă sculpturi din păr negru. Petrecuseră cu toții câte un weekend istovitor ținându-se după JB pe la frizeriile și saloanele de coafură din Queens, Brooklyn, Bronx și Manhattan, așteptând afară în timp ce el intra și-i cerea proprietarului resturile de păr tuns pe care le avea și cărând apoi după el pe stradă un sac tot mai incomod. Printre primele piese pe care le lucruse JB fuseseră *Ghioaga*, o minge de tenis pe care o curățase de puf, o tăiase în două și o umpluse cu nisip, după care o acoperise cu clei și o rostogolise de colo colo pe un covor de păr, astfel încât firele se mișcau ca algele în apă, și *Kuotidianul*, la care luase diverse obiecte casnice – un capsator, o spatulă, o ceașcă – și le acoperise cu smocuri de păr. Acum lucra la un proiect de amploare despre care refuza să discute cu ei altfel decât foarte sumar, dar care implica pieptănarea și împletirea unui număr mare de piese pentru a obține o frânghie aparent fără sfârșit de păr negru creț. În vinerea dinainte îi momise la el promițându-le pizza și bere ca să-l ajute la împletit, dar, după ore bune de muncă asiduă, devenise limpede că n-aveau să capete nici pizza, nici bere, așa că plecaseră toți trei puțin enervați, dar nu foarte surprinși.

Se plictisiseră cu toții de proiectul cu părul, deși Jude – singurul dintre ei – credea că piesele erau splendide și că într-o zi vor fi considerate importante. Drept mulțumire, JB îi dăduse o perie de păr acoperită cu păr, dar îi ceruse darul înapoi când avusese impresia că un prieten al tatălui lui Ezra era interesat s-o cumpere (n-o cumpăruse, dar JB nu-i mai înapoiase peria lui Jude). Proiectul cu părul se dovedise dificil și din alte puncte de vedere; într-o altă seară, când fuseseră încă o dată ademeniți să vină în Mica Italie ca să pieptene la păr, Malcolm spusese că părul putea și putea: nu dezgustător, dar avea pur și simplu izul metalic amarui de

¹ Fructul comestibil al unui arbore originar din regiunile de sud-est ale Asiei (n.tr.)

scalp nespălat. JB izbucnise însă într-unul dintre accesele lui de furie, strigându-i lui Malcolm că e un negrotei care se urăște pe sine, un soi de unchiul Tom¹ și un trădător al rasei, iar Malcolm, care se înfuria rar, dar o făcea la acuzații de acest gen, își vărsase paharul cu vin în cel mai apropiat sac cu păr, se ridicase și ieșise din apartament. Jude se repezise după el, iar Willem rămăsese să se ocupe de JB. Și, cu toate că a doua zi se împăcaseră, Willem și Jude se simțeau vag furioși pe Malcolm (pe nedrept, știau), fiindcă în weekendul următor ajunseseră iar în Queens, mergând de la o frizerie la alta, încercând să înlocuiască sacul de păr pe care el îl distrusese.

–Deci, cum e viața pe planeta neagră? îl întreabă Willem pe JB.

–Neagră, replică acesta din urmă, îndesând înapoi în sac șuvița pe care o descâlcea. Să mergem, i-am spus Annikăi că ajungem până în unu și jumătate.

Telefonul de pe birou începu să sune.

–Nu răspunzi?

–O să sune din nou.

În vreme ce se îndreptau spre centru, JB se plângea. Până acum își concentrase cea mai mare parte a energiilor de seducție asupra unui redactor responsabil pe nume Dean, căruia toți patru îi spuneau DeeAnn. Fuseseră odată ei trei în Dakota, la o petrecere organizată acasă la părinții unuia dintre redactorii simpli, unde fiecare încăpere era o expoziție de artă. În timp ce JB vorbea cu colegii lui în bucătărie, Malcolm și Willem străbătuseră apartamentul împreună (Unde fusese Jude în seara aceea? Lucrase, probabil), uitându-se la o serie de fotografii semnate Edward Burtynsky în dormitorul oaspeților, la un set de turnuri de apă de soții Becher expuse în patru șiruri de câte cinci deasupra biroului în camera de lucru, la un Gursky enorm care străjuia rafturile cu cărți din bibliotecă și la un perete întreg de fotografii de Diane Arbus² din dormitorul principal, care îmbrăcau spațiul atât de bine încât nu mai rămăseseră decât câțiva centimetri

¹ Aluzie la personajul principal al romanului *Coliba Unchiului Tom* de Harriet Beecher Stowe, devenit simbolul unei persoane de culoare servile sau prea deferente față de albi (n.tr.)

² Edward Burtynsky (născut în 1955), fotograf canadian; Bernd (1931–2007) și Hilla (născută în 1935) Becher, cuplu de fotografi germani; Andreas Gursky (născut în 1955), fotograf german. Toți sunt cunoscuți pentru fotografii de peisaje și obiective industriale. Diane Arbus (1923–1971), fotograf american, a surprins pe film indivizi marginalizați sau diformi (pitici, suferinzi de gigantism, persoane transgender, cerșetori etc.). (n.red.)

de zid gol sus și jos. Admirau imaginea a două fete cu fețișoare dulci, cu sindrom Down, jucându-se în fața aparatului în costume de baie prea strâmte, prea de copii, când de ei se apropiase Dean. Era un tip înalt, dar avea o față mică, de șoricel, plină de urme de vărsat, care-i dădea o înfațișare sălbatică și dubioasă.

Se prezentaseră și-i explicaseră că se aflau acolo fiindcă erau prieteni cu JB. Dean le spusese că era unul dintre redactorii responsabili de la revistă și că se ocupa de toate stilurile de artă.

–Aha! exclamase Willem având grijă să nu se uite la Malcolm, fiindcă n-avea încredere că nu va reacționa.

JB le spusese că ținta asupra căruia se concentrase era redactorul de artă; acesta trebuia să fie.

–Ați mai văzut așa ceva? îi întrebase Dean fluturând mâna spre fotografiile lui Arbus.

–Niciodată, răspunsese Willem. Îmi place mult Diane Arbus.

Dean încremenise, iar trăsăturile i se strânseseră nod în mijlocul feței mici.

–DeeAnn.

–Poftim?

–DeeAnn. Numele ei se pronunță „DeeAnn“.

Abia izbutiseră să iasă din camera fără să izbucnească în râs.

–DeeAnn! exclamase JB mai târziu, când îi povestiseră. Dumnezeu! Ce rahat mic și firosos!

–Da, dar e rahatul *tău* mic și firosos, replicase Jude.

Iar de atunci, ori de câte ori se refereau la Dean îi spuneau „DeeAnn“.

Din nefericire însă, în ciuda asiduității cu care îl cultiva pe DeeAnn, șansele lui JB de a apărea în revistă nu erau deloc mai mari decât fuseseră cu trei luni în urmă. Îl lăsase chiar să-i facă sex oral în sauna sălii de sport și tot degeaba. În fiecare zi JB găsea câte un motiv să revină în birourile editoriale și la avizierul pe care erau trecute, pe fișe albe, ideile de articol pentru următoarele trei luni, în fiecare zi se uita la secțiunea destinată tinerilor artiști în devenire, căutându-și numele, și tot în fiecare zi mai suferea o dezamăgire. Vedea doar numele unor diverse nontalente, ale unor inși cărora li se datoraseră favoriți sau care îi cunoșteau pe alții cărora li se datoraseră favoriți.

„Dacă îl văd vreodată pe Ezra în revistă, mă sinucid“, spunea JB mereu, la care ceilalți replicau:

„N-o să-l vezi, JB.“

și:

„Nu-ți face griji, JB, o să apari și tu odată și odată.“

sau:

„De ce ai nevoie de ei, JB? O să reușești în altă parte“.

Iar el le răspundea:

„Ești sigur?“

și:

„Mă foarte îndoiesc.“

sau:

„Am investit atât timp în asta – trei luni din blestemata asta de viață –, încât ar fi cazul să apar naibii, altfel toată mizeria asta a fost de pomană, la fel ca tot restul!“

Unde „tot restul“ însemna, de la o zi la alta, colegiul, mutatul înapoi la New York, faza de păr sau viața în general, în funcție de cât de nihilist se simțea în ziua respectivă.

Încă se plângea când ajunseră pe Lispenard Street. Willem era suficient de nou în oraș – trăia acolo de abia un an – ca să nu fi auzit niciodată de strada cu pricina, care era mai degrabă o alee scurtă, intersectată la mijloc de Canal Street; dar nici JB, care crescuse în Brooklyn, nu auzise.

Găsiră clădirea și sunară la apartamentul 5C. Le răspunse o fată – glasul ei păru aspru și hârâit la interfon – și le deschise ușa de acces în bloc. Holul de la intrare era îngust, cu tavanul înalt, și zugrăvit într-un maro-răhățiu lucios, care le dădu senzația că se aflau pe fundul unui puț.

Fata îi aștepta la ușa apartamentului.

– Salut, JB! spuse ea și apoi, privind spre Willem, roși.

– Annika, el e prietenul meu, Willem, îl prezintă JB. Willem, Annika lucrează la secția de arte. E de treabă.

Annika își plecă privirea și întinse mâna dintr-o singură mișcare.

– Îmi pare bine să te cunosc, spuse apoi, adresându-se podelei.

JB îi trase un mic șut lui Willem în picior și rânji, dar Willem îl ignoră.

– Și mie îmi pare bine să te cunosc.

– Păi, asta e apartamentul. E al mătușii mele. A locuit aici timp de cincizeci de ani, dar acum s-a mutat la un azil de bătrâni.

Annika vorbea foarte repede și, după toate aparențele, decisese că cea mai bună strategie era să-l trateze pe Willem ca pe o eclipsă și să nu se uite deloc la el. Vorbea tot mai repede, despre mătușa ei și despre cum spunea ea mereu că zona se schimbasese, despre cum, înainte de a se muta în centru, nu auzise niciodată de Lispenard Street și cum regreta că apartamentul nu fusese încă zugrăvit, dar mătușa abia se mutase, literalmente abia se mutase, și nu avuseseră când să facă puțin curat decât în weekendul

anterior. Se uita oriunde, numai la Willem nu – la tavan (din plăci metalice ornamentate), la podea (crăpată, dar cu parchet), la pereți (pe care atârnaveră cândva tablouri ce lăsaseră în loc urme fantomatice) –, până când, într-un târziu, Willem se văzu nevoit s-o întrerupă cu blândețe, întrebând-o dacă putea arunca o privire și în restul apartamentului.

– A, vă rog, replică ea, vă las singuri.

Însă veni după ei, vorbind repede cu JB despre cineva pe nume Jasper și despre cum individul folosea fontul Archer pentru *absolut orice*, și nu credea oare JB că literele erau prea rotunde și prea ciudate pentru textul principal? Acum, că Willem se întorsese cu spatele spre ea, îl privea fără jenă, și turuiala ei deveni din ce în ce mai aiuritoare.

JB o urmărea privind-o pe Willem. N-o mai văzuse niciodată așa, atât de emoționată și de copilăroasă (de obicei era morocănoasă și tăcută, ușor temută la muncă fiindcă pusese pe perete, deasupra biroului ei, o sculptură complexă în formă de inimă, din lame de cuțit X-acto), dar văzuse multe femei comportându-se în același mod în prezența lui Willem. Toți văzuseră. Prietenul lor, Rudolf, obișnuia să spună că într-o viață trecută Willem fusese probabil vânător cu lațul, fiindcă atrăgea păsărici la greu. Și totuși, în cea mai mare parte a timpului (deși nu de fiecare dată), el părea să nu fie conștient de atenția lor. JB îl întrebese o dată pe Malcolm care credea el că este explicația, iar Malcolm spusese că, probabil, motivul era că Willem nu observă. JB pufnise doar în chip de răspuns, dar în minte își spusese că Malcolm era cea mai obtuză persoană din câte cunoștea și că, dacă până și el observase cum reacționează femeile în jurul lui Willem, era imposibil ca Willem însuși să nu observe. Mai târziu însă, Jude venise cu o interpretare diferită: Willem *refuza* în mod deliberat să reacționeze la avansurile femeilor pentru ca restul bărbaților din jurul lui să nu se simtă amenințați. Asta părea ceva mai logic; Willem era plăcut de toată lumea și întotdeauna se străduia să nu-i facă pe ceilalți să se simtă neplăcut, așa că era posibil ca, la nivel subconștient cel puțin, să afișeze un fel de falsă ignoranță. Chiar și așa, era fascinant de urmărit, iar ei trei nu se săturau niciodată să urmărească reacțiile pe care le stârnea și nici să-l ia pe Willem peste picior pe urmă, deși în mod normal el doar zâmbea și rămânea tăcut.

– Liftul funcționează bine aici? întrebă Willem brusc, întorcându-se.

– Ce? făcu Annika, luată prin surprindere. Da, destul de bine.

Și își întinse buzele subțiri într-un surâs mic care – își dădu seama JB cu o strângere de stomac jenată – se voia șagalnic. „Ah, Annika!“ exclamă în sinea lui.

– Dar ce anume intenționezi să aduci mai exact în apartamentul mătușii mele?

– Pe prietenul nostru, răspunse JB înainte să apuce Willem s-o facă. Urcă greu scările și are nevoie de un lift funcțional.

– A! răspunse ea, roșind din nou și privind iar în podea. Îmi pare rău. Da, e funcțional.

Apartamentul nu era impresionant. Avea un hol mic, puțin mai mare decât un covoraș de intrare, din care se deschidea bucătăria (un cub fierbinte și slinos) în dreapta și o zonă de luat masa în stânga, unde încăpea doar o masă mai mică. Un perete scund separa acest spațiu de camera de zi cu patru ferestre, fiecare cu grilaj la geam, dând spre sud, spre strada murdară, iar în dreapta, la capătul unui hol scurt, se afla baia, cu aplici alb-lăptos și o cadă cu emailul tocit. Vizavi de baie era dormitorul lung și îngust, cu o singură fereastră și cu două rame de pat din lemn, identice, așezate paralel, fiecare lipită de câte un perete. Una dintre ele era acoperită deja cu o saltea, o chestie urâtă, umflată și grea ca un cal mort.

– Salteaua n-a fost folosită niciodată, spuse Annika.

Și începu să le depene o poveste lungă, despre cum avusese ea de gând să se mute acolo și chiar adusese salteaua pentru asta, dar nu apucase s-o folosească fiindcă se mutase de fapt cu prietenul ei, Clement, care nu-i era iubit, doar prieten și... Doamne, ce retardată era că spusese una ca asta! Oricum, dacă Willem voia apartamentul, avea să-i lase și salteaua, gratis.

Willem îi mulțumi.

– Ce părere ai, JB? Întrebă el apoi.

Ce părere avea JB? Că era o cloacă. Sigur, și el tot într-o cloacă locuia, dar numai fiindcă asta fusese alegerea lui și fiindcă era gratis, iar banii pe care i-ar fi dat pe chirie îi putea cheltui pe vopsele, pe materiale, pe droguri și pe câte un taxi. Dar, dacă lui Ezra i-ar trece prin cap să-nceapă să-i ceară chirie, n-ar mai sta acolo nici mort. Poate că familia lui nu are banii lui Ezra ori pe ai lui Malcolm, dar în nici un caz nu i-ar permite lui să-i arunce pe fereastră locuind într-o cloacă. I-ar găsi ei ceva mai bun sau i-ar face câte un mic dar lunar ca să-l ajute. Însă Willem și Jude n-aveau aceeași șansă; ei trebuiau să-și plătească singuri totul și nu aveau bani, așa că erau condamnați să locuiască într-o cloacă. Și, dacă așa stăteau lucrurile, atunci probabil că asta era cloaca potrivită pentru ei – era ieftină, era în centru, iar potențiala proprietăreașă era deja topită după cincizeci la sută dintre ei. Așa că...

– Cred că e perfect, îi răspunse lui Willem, care fu de acord cu el.

Annika scoase un mic scheunat, și, după o scurtă conversație, lucrurile erau aranjate: Annika avea doi chiriași, iar Willem și Jude, un loc în care să locuiască – după care JB trebui să-i amintească prietenului său că nu l-ar deranja ca Willem să-i plătească o farfurie cu tăieței la prânz înainte ca el să se întoarcă la birou.

JB nu era o fire introspectivă, dar în duminica aceea, luând metroul spre casa mamei lui, nu se putu stăpâni să nu simtă un soi de satisfacție de sine, combinată cu ceva ce semăna a recunoștință, pentru că avea viața și familia pe care le avea.

Tatăl lui, care imigrase la New York din Haiti, murise când el avea trei ani, și, cu toate că îi plăcea să creadă că-și amintea chipul lui – blând și amabil, cu o mustață subțire și obraji care se rotunjeau ca două prune când zâmbea –, JB n-avea cum să știe dacă nu cumva doar credea că-și aminteste, fiindcă studiasse toată copilăria fotografia tatălui așezată pe noptiera mamei, sau dacă chiar își amintea. Ăsta fusese singurul lui motiv de tristețe în copilărie, deși o tristețe mai degrabă obligatorie: era orfan și știa că toți copiii orfani regretau absența părintelui din viața lor. El însă nu simțise niciodată nostalgia aceea. După ce tatăl murise, mama lui – deja a doua generație de haitieni în America – își luase doctoratul în educație, predând la liceul de stat de lângă casa lor, pe care îl considera sub nivelul lui JB. Când ajunsese el la liceu – unul privat și scump, la aproape o oră distanță de locuința lor din Brooklyn, unde el învăța grație unei burse –, ea era director la o altă școală, cu profil tehnologic, din Manhattan și profesor suplinitor la Colegiul Brooklyn. Despre ea și despre metodele ei inovatoare de predare se scrisese în *The New York Times*, și, cu toate că altceva pretinsese în fața prietenilor lui, JB fusese mândru de ea.

Întotdeauna fusese ocupată în copilăria lui, însă niciodată el nu se simțise neglijat din cauza asta, niciodată nu avusese impresia că mama lui își iubea elevii mai mult decât îl iubea pe el. Acasă mai era și bunica lui, care îi gătea tot ce poftea, îi cânta în franceză și îi repeta zilnic ce comoară de băiat e, ce geniu, și că el era bărbatul din viața ei. Apoi erau mătușile – sora mamei lui, polițist în Manhattan, și iubita ei, farmacistă și a doua generație de americani la rândul ei (deși ea era din Puerto Rico, nu din Haiti) –, care nu aveau copii, așa că îl tratau pe el ca și când ar fi fost al lor. Sora mamei era o fire sportivă și-l învățase să arunce și să prindă mingea (lucru față de care, chiar și pe atunci, JB manifestase doar un vag interes, dar care s-a dovedit mai târziu a fi o abilitate socială utilă), iar iubita ei era preocupată de artă; una dintre cele mai vechi amintiri ale lui